

PROF. JACEK RACIBORSKI
TEN BUNT BĘDZIE NARASTAŁ

PROF. GRZEGORZ W. KOŁODKO
CHINY A PRZYSZŁOŚĆ ŚWIATA

PROF. BOLESŁAW SAMOLIŃSKI
NAUCZYĆ SIĘ ŻYĆ Z COVID-19

PROF. ZBIGNIEW IZDEBSKI
SEKS W CZASIE PANDEMII

Aborcyjna hipokryzja

EnergaCAMERIMAGE

28.

MIĘDZYNARODOWY
FESTIWAL FILMOWY

14–21.11.2020, TORUŃ
KUJAWSKO-POMORSKIE

SPOTKAJMY SIĘ NA:

online.energacamerimage.pl

PATRONAT HONOROWY PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ ANDRZEJA DUDY

WYDARZENIE WSPÓLFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZE ROZWOJU REGIONALNEGO W RAMACH REGIONALNYCH PROGRAMÓW OPERACYJNYCH WSPÓŁCZYNNIA KUJAWSKO-POMORSKIEGO NA LATA 2014-2020

www.visitTorun.com | www.energacamerimage.pl | facebook.com/camerimage | [@camerimage.festival](https://twitter.com/camerimage.festival)

projekt graficzny: WAWROK HARCZEK

CYTATY

KS. ADAM BONIECKI,
redaktor senior
*Laicyzacja jest
również odpowiedzialnością
na przymus
(Kościół).*
„Tygodnik Powszechny”

JERZY URBAN,
redaktor naczelny
*Kaczyński
postradał zdolność
przewidywania
skutków tego,
co robi. Stał się
prezesa to groźniejszy.
„Nie”*

MACIEJ ZIĘBA OP,
dominikanin
*Kard. Casaroli
krytykował papieża
Jana Pawła II
za sprzeciw wobec
stanu wojennego.
Według niego był
on koniecznością,
a gen. Jaruzelski
to polski patriota.
„Dziennik Gazeta Prawna”*

**ALEXANDER
BATTHYÁNY,**
filozof austriacki
*Jeśli dzielisz z kimś
swoją ból, pozostaje
ci tylko połowa.
To czysta nauka.
„Forum”*

MÓJ PRZEGLĄD

Jerzy Domański

Słowo roku 2020

„Listopad to dla Polaków niebezpieczna pora”. Czasy oczywiście inne, ale znowu coś jest na rzeczy. Ciekawe, co by Wyspiański napisał o tej władzy, którą młodzież tak dosłownie zachęca do odejścia.

I o młodzieży, którą o Rydzyk nazwał satanistami. Zdziwiająca. Bo kto by przypuszczał, że w Polsce jest aż tylu satanistów. Ale skoro tak mówi redemptorysta, to pewno ma miarkę do mierzenia zawartości diabła w ciałach protestujących. Poziom diabolizmu przekraczający 50% żywej wagi satanisty powinien powodować skierowanie na egzorcyzmy. Niekoniecznie dobrowolne. Przecież to się da załatwić. PiS nie odmówi biskupom takiej ustawy. A mgr Przyłębska potwierdzi jej zgodność z konstytucją.

Gdy dla Rydzyka protestujący młodzi to sataniści, dla Andrzeja Rzeplińskiego, byłego prezesa Trybunału Konstytucyjnego, są oni hołotą i awanturnikami. Pan prezes jako katolik patrzy na nich ze smutkiem, a jako obywatel z obrzydzeniem. Zdziwiająca, że tak myśli sędzia hołubiony przez środowiska liberalne. Co tu komentować? Przecież wszystko jest wyłożone na tacy.

A skoro tak, to trzeba dopowiedzieć, że w życiu publicznym jest jeszcze gorzej, niż myślą wychodzący na ulice. Żle jest po obu stronach barykady. Problemy mają nie tylko rządzący, ale i opozycja. Młodzież to chyba wyczuwa, bo goni polityków podłączających się pod ich protesty. Opozycja parlamentarna też nie ma im nic sensownego do zaproponowania. A propozycja lidera PSL, by wpisać „kompromis aborcyjny” do konstytucji, jest jak głos z jakiegoś kółka parafialnego.

Brednie, że w Polsce od 27 lat jest w sprawie aborcji jakiś kompromis, mogą powtarzać tylko wyjątkowi hipokryci. Pisze o tym Anna Brzeska. Zmiany w Polsce trzeba zaczynać od słów. Nie muszą one wszystkim się podobać. Ważne, żeby były trafne. I to jest sensowna droga. Szanuję tych, których razi słowo wyp... Słowo roku 2020. Ale przy okazji sprawdzam, czy wcześniej nie kłamali, mówiąc o „kompromisie aborcyjnym”. Bo przecież musieli wiedzieć, że to tylko polityczna ustawka i oszustwo.

Aborcja nie jest oczywiście OK. Większość kobiet płaci za nią dużą cenę. Wpływa na ich zdrowie i psychikę. Ale jest ich niezbywalnym prawem. Prawem, którego nikt nie może ich pozbawić.

Żyjemy w takim kraju, gdzie prawo do wolnego wyboru kobiety muszą sobie wywalczyć. Same. Bo politycy kończą na gadaniu. Ogólniejszy wniosek z ostatnich wydarzeń jest natury pozytywistycznej. Jeśli chcecie, by jakieś idee stały się faktem, to musicie się zorganizować. Niczego nie dostaniecie w prezencje.

ŚLEDŹ PRZEGLĄD na YouTube

W najbliższy poniedziałek i czwartek o godz. 18.00 **PIOTR CISZEWSKI**, autor książki **DĄBROWSZCZACY**, zdemaskuje uproszczenia i fałszerstwa kierowane przeciw dąbrowszczakom przez prawicową propagandę.

Nie możesz tego przegapić!

BĄKOWSKI

W NUMERZE

KRAJ

- 8 Aborcyjny kompromis**
– największe łgarstwo III RP
- 14 Ludzie wyszli na ulice. I co dalej?**
– rozmowa z prof. Jackiem Raciborskim
- 18 Młodzi nie chcą odpuścić**
W małych miastach nie stawia się na ilość
- 20 Antyszczepionkowcy, antycovidowcy, antymaseczkowcy i inni**
Biznes na pandemii
- 38 Przytulajmy się**
– rozmowa z prof. Zbigniewem Izdebskim
- 42 Mam COVID. Co robić?**
Pamiętnik z izolacji
- 44 Choroby nie czekają na koniec pandemii**
– rozmowa z prof. Bolesławem Samolińskim
- 48 W odnajdowaniu drogowaskazów**
25 lat Fundacji Reorientacji Zawodowej i Pomocy Społecznej

ZAGRANICA

- 24 Wiedzi się trzyma**
Sprawne państwo, krwiożercze media
- 26 Zmiana warty na Litwie**
Prawica przejmuje władzę
- 28 Pani Lider**
Tak się rządzi w Nowej Zelandii
- 30 Wyczyny seksualnych drapieżców**
Korespondencja z Danii
- 32 Ortodoksi budzą gniew**
Religijne podziały w Izraelu

OPINIE

- 34 Grzegorz W. Kołodko**
Chinizm a przyszłość świata
- 37 Olga Lipińska**
Nie odpuszczajcie

KULTURA

- 50 Chłopak, który czytał gazety**
Marek Niedźwiecki wspomina
- 52 Culturalia**
- 66 Teodor Durski. Coraz bliżej do kosmosu**

EKOLOGIA

- 54 Spalmy świat i sprzedajmy to, co zostanie**
Korespondencja z Argentyny

OBSERWACJE

- 58 Jak rozmawiać z agresywnym psem**
– rozmowa ze Sławomirem Prochockim

FELIETONY I KOMENTARZE

- 3 Jerzy Domański**
Słowo roku 2020
- 17 Jan Widacki**
To jest wojna...
- 23 Roman Kurkiewicz**
Koniec. Kropka. I co dalej
- 41 Tomasz Jastrun**
Wstrząsające wydarzenia
- 47 Wojciech Kuczok**
Od Sasa do lasa
- 53 Agnieszka Wolny-Hamkało**
Święta Beata od poetów

28
ZAGRANICA

PANI LIDER

Tak się rządzi w Nowej Zelandii

38

KRAJ

PRYTULAJMY SIĘ

– rozmowa
z prof. Zbigniewem
Izdebskim

58
OBSERWACJE

JAK ROZMAWIAĆ Z AGRESYWNYM PSEM

– rozmowa ze Sławomirem Prochockim

Projekt okładki: Iza Mierzejewska

FOT. ADOBE STOCK

Dr Marek Wroński
Plagiaty na prestiżowych uczelniach

Czechy i Słowacja
– walka z koronawirusem

Gdy bracia mają
jedną żonę

✉ Lewica daleko od ludzi

W PRZEGLĄDZIE ukazują się ciekawe analizy w cyklu „Czego brakuje lewicy?”. Jednak odpowiedzi na tytułowe pytanie są dalekie od rzeczywistości. Tymczasem ta odpowiedź jest dość prosta. Lewicy brakuje bezpośrednich i codziennych kontaktów ze zwykłymi ludźmi. Spotykanie się w ramach struktur niższych szczebli to nie to samo co spotkanie w oczy z mieszkańcami wsi, przysiółków, likwidowanych zakładów pracy.

Mimo mojego zaproszenia ani pan Czarzasty, ani pani Senyszyn nie zjawili się w Puszczy Białowieskiej, by porozmawiać z ludźmi tu, na miejscu. Stać ich było tylko na przyjazd do Hajnówki na spotkanie wyborcze, z którego mam dwie niezgodne ze sobą relacje – pana Czarzastego i burmistrza. Irytuje mnie, że lewica wyrokuje w sprawie Puszczy Białowieskiej, a pomią milczeniem sprawę mieszkańców. Dopóki lewica nie pozna prawdziwych problemów zwykłych mieszkańców naszego kraju, będzie mogła liczyć na ledwie 5-10% poparcia.

Andrzej Antczak, Białowieża

✉ Drakońskie prawo przeciw aborcji

Decyzja Trybunału Konstytucyjnego jest perfidnym działaniem PiS. Aby odwrócić uwagę od tego, że swoją polityką spowodowało tysiące ofiar pandemii, wprowadziło ono drakońskie prawo okrężną drogą, kierując oburzenie społeczne na Trybunał i grupę posłów. W ten sposób ekipa Kaczyńskiego chciała uniknąć rozłamu wewnątrz PiS oraz zmanifestować jedność koalicji i gotowość do działań niepopularnych. Ponad-

to zyskała wdzięczność Kościoła katolickiego i jego poparcie w dyscyplinowaniu społeczeństwa w perspektywie nowych (być może przyspieszonych) wyborów. Forsowanie ustawy o ochronie zwierząt poważnie zachwiało wpływami PiS w środowisku wiejskim i ujawniło podziały w elektoracie. Potrzebne było wstrząśnięcie społeczeństwem. Przypadek prawa antyaborcyjnego pokazuje, jak bardzo antydemokratyczną instytucją jest Trybunał Konstytucyjny, który stał się w ręku rządzących narzędziem kasującym ustawy.

dr Edward Karolczuk

BIAŁA WSTĄŻKA DLA PRZYJACIELA KOBIEC

Centrum Praw Kobiet i Fundacja Jolanty Kwaśniewskiej „Porozumienie bez Barier” po raz 11. organizują konkurs Wyróżnienie Białej Wstążki. Jego celem jest wybór mężczyzny, który zasłużył się, pomagając kobietom, reagując na różne formy przemocy i dyskryminacji wobec kobiet. Kandydatów mogą zgłaszać pokrzywdzone kobiety, pracownicy instytucji i organizacji pozarządowych oraz inne osoby, które wskażą zasługi danego kandydata. Białą Wstążką nagradzani będą mężczyźni działający społecznie, zatrudnieni w instytucjach pomocowych (fundacjach, stowarzyszeniach, ośrodkach pomocy społecznej itp.), pracownicy służb mundurowych oraz prywatnie niosący pomoc krzywdzonym kobietom. Kandydatów można zgłaszać w ośmiu kategoriach: Wymiar sprawiedliwości, Organy ścigania, Instytucje i organizacje pomocowe, Osoby publiczne, Instytucja publiczna, Pracodawca-sponsor, Osoba prywatna, Media.

Termin zgłoszeń upływa 25 listopada 2020 r.!

Szczegóły na stronie cpk.org.pl/bialawstazka/

ZDJĘCIE TYGODNIA

Stany Zjednoczone liczą głosy. Szala przechyla się na stronę Joeego Bidena, ale Donald Trump nie chce się pogodzić z porażką i grozi pozwami. Batalia może potrwać.

PYTANIE TYGODNIA | Co to znaczy postawa obywatelska w czasie pandemii?

MONIKA HELAK,
analityczka, Polityka Insight

Odpowiedź na to pytanie ma swój lokalny kontekst. Gdybyśmy żyli w państwie, które działa sprawnie oraz dba o zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców, powiedziałabym, że obywatele i obywatelki powinni po prostu przestrzegać prawa i dbać o siebie. Mamy jednak do czynienia z kryzysem o bezprecedensowej skali: masowo tracimy pracę, choć jeszcze przed chwilą była mowa o rynku pracownika, umieramy w kolejkach po świadczenia zdrowotne, choć sytuacja miała się jeszcze polepszać, nakłada się na nas coraz okrutniejsze restrykcje, choć wola społeczeństwa jest inna. W takich okolicznościach ważna jest wzmożona aktywność polityczna: formułowanie twardych roszczeń wobec władzy, branie udziału w protestach i samoorganizacja pracownicza. Obywatelstwo to wzięcie za siebie samych politycznej odpowiedzialności, zwłaszcza w warunkach pandemii, wobec której rządzący właściwie poddali się na starcie.

DR JACEK KUCHARCZYK,
socjolog, Instytut Spraw Publicznych

Uważam, że bycie dobrym obywatelem w czasie pandemii nie jest fundamentalnie różne od bycia dobrym obywatelem w ogóle. Wymaga przestrzegania wspólnych reguł, a jednocześnie czujności i gotowości do zaangażowania się czy wręcz obywatelskiego nieposłuszeństwa, gdy działania władzy stają się sprzeczne z dobrem wspólnym, zasadami demokracji lub prawami człowieka. Pandemia tego nie zmienia, sprawia natomiast, że być dobrym obywatelem jest jeszcze trudniej. Z jednej strony, występuje bowiem chęć podporządkowania się władzy, która rozmaite restrykcje uzasadnia wyższymi celami, z drugiej –

bardzo łatwo pomylić obywatelskie nieposłuszeństwo z warcholstwem, którego przykładem są antymaseczkowcy. Obecna sytuacja wymaga jeszcze głębszego namysłu nad tym, co robimy, i poszukiwania równowagi między przestrzeganiem ogólnych reguł dla wspólnego dobra a sprzeciwem wobec antydemokratycznych działań władzy, która często wykorzystuje kryzysy do celów autorytarnych lub korupcyjnych. W takich przypadkach powinniśmy być jeszcze aktywniejsi i odważniejsi.

PROF. EWA LEŚ,
badaczka społeczeństwa obywatelskiego, UW

Każdy z nas powinien po prostu w miarę możliwości angażować się na rzecz osób spoza własnej rodziny, które potrzebują wsparcia. Szczególnie uczniowie i studenci, oczywiście z zachowaniem wszelkich środków ostrożności, mogą pomagać np. sąsiadom, zwłaszcza starszym, choćby w zakupach czy wizycie u lekarza, a studenci mogliby też oferować uczniom zdalnie zajęcia edukacyjne i rekreacyjne. Nasze społeczeństwo nieraz udowodniło, że w trudnych czasach potrafi być wspólnotą, czego przykładem jest m.in. dostarczanie przez restauratorów, harcerzy, kibiców, osoby świeckie i duchowne darmowych posiłków dla kombatantów i osób samotnych. Wszyscy powinniśmy interesować się tym, czego potrzebują ludzie wokół nas, tym bardziej obecnie, kiedy nasila się pandemia. Pomocą będzie np. telefon do osoby, której dokuczają samotność związana z kwarantanną. Możliwość, by być obywatelem, jest dziś bardzo dużo – ważne, abyśmy skorzystali z tej szansy i budowali prawdziwą wspólnotę, niezależnie od bieżących podziałów.

Not. Michał Sobczyk